

Խաչիկ

Բնակավայրի վարչական ղեկավար՝ Հովիկ Սմբատյան
Հեռախոս՝ +374 77. 855547

Բնակավայրի վարչական տարածքը ընդգրկում է Խաչիկ գյուղը: Գտնվում է Վայոց ձորի մարզի Արենի համայնքում, Եղեգնաձոր քաղաքից 37կմ հեռավորությամբ դեպի հարավ: Մայրուղուց և մոտակա բնակավայրից՝ Արենիից հեռու է 21 կմ: Երևան քաղաքից հեռավորությունը կազմում է 120 կմ: Խաչիկ գյուղը գտնվում է Հայոց Լեռների դեպի արևմուտք նայող լանջի վրա: Գյուղից դեպի Շարուրի դաշտը և Արարատ լեռը բացվում է հազվագյուտ գեղեցկությամբ՝ լայնատարած և չքնաղ տեսարան: Բնակավայրի կենտրոնը գտնվում է ծովի մակերևույթից 1850մ բարձրության վրա: Սահմանակից է հարավից Նախիջևանին՝ 27կմ ընդհանուր պետական սահմանով, հյուսիսից՝ Արենի համայնքին 5.94կմ սահմանով, արևելքից՝ Գնիշիկ համայնքին՝ 8.61կմ: Վարչական տարածքի ամենաբարձր լեռնագագաթը «Հարսնասարն» է՝ ծովի մակերևույթից 2773.4 մ բարձրությամբ, ամենացածր կետը՝ «Ջրադացները»՝ 1600 մ բարձրությամբ:

1828 թվականին, երբ Արևելյան Հայաստանը միանում է Ռուսաստանին, տարբեր տեղի հայեր գալիս և բնակվում են Խաչիկում: Կլիման չոր, կիսանապատային է: Ձմեռը ձյունառատ է և մեղմ, ամառը՝ զով: Տարվա միջին տեղումները կազմում է 300-400մմ: Քամին՝ հարավային և հարավ-արևմտյան: Բավական մեծ կշիռ է կազմում պարզ և արևոտ օրերի քանակը: Հազվադեպ են մառախլապատ օրերը:

Գյուղում առաջին մարդահամարն անց է կացվել 1831 թվականին, որի արդյունքներով գյուղում հաշվված էր 22 ընտանիք, 101 մարդ, որից՝ 52 կին, 49 տղամարդ: Ընտանիքների թվակազմից 18-ը եղել են բնիկներ, 4-ը Պարսկաստանից ներգաղթած: 2011 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ մշտական բնակչությունը կազմում է 1022 մարդ, տնտեսությունների թիվը՝ 255:

Գյուղատնտեսական շրջանառության մեջ գտնվում են շուրջ 600 հա վարելահողեր: Արոտավայրերը կազմում են 1389 հա, գյուղատնտեսական նշանակության այլ հողատեսքերը՝ 4324 հա, բնակավայրի հողերը՝ 91,5 հա, որից 66 հա բնակելի կառուցապատման հողեր են, անտառային հողերը՝ 156,9 հա:

Բնակչության հիմնական զբաղմունքը հողագործությունն ու անասնապահությունն է: Մշակվում է ցորեն, գարի, հաճար և խաղողի այգիներ՝ 32 հա:

Գյուղի տարածքում հայտնաբերված են կվարցիտային և շինարարական հանքաքարեր, ինչպես նաև բիտումային թերթաքարեր: Գյուղն ապահովված է խմելու ջրով, գործում են խմելու ջրի երեք հիմնական ջրագծերը և ներքին ցանցը: Օգտագործվում են նաև բնակավայրի ներսում բխող երեք աղբյուրները:

Տարածքում լավ աճում են ընկույզ, խաղող, խնձոր, սալոր, հացահատիկային կուլտուրաներ: Որպես հեռանկար՝ պատկերվում են զարգացած պտղաբուծությունը, անասնապահությունը, տուրիզմը, հովեկությունը:

Գյուղն ունի միջնակարգ դպրոց, բուժկետ, կապի հանգույց, մշակույթի տուն:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ Խաչիկ գյուղից 4կմ դեպի հյուսիս գտնվում է նշանավոր «Քարկոփ» կամ «Խոտակերաց» վանական համալիրը: «Քարակոփ» Վանքի հարավային պատի ծավալուն արձանագրությունը վկայում է , որ Վանքը կառուցվել է Սյունյաց Աշոտ իշխանի կողմից, սակայն 9-րդ դարի վերջում տեղի ունեցած ահեղ երկրաշարժի հետևանքով այն ավիրվել է: Աշոտ իշխանի մահից հետո նրա կինը՝ Շուշանիկ իշխանուհին, վերականգնել է վանքն ավելի փառահեղ տեսքով, ի հիշատակ իր ամուսնու: Վանքի օձման արարողությունը կատարվել է 910 թվականին, որին ներկա են եղել Հայոց Կաթողիկոս Հովհաննես Դրասխանակերտցին և Սյունյաց Հովհաննես Եպիսկոպոսը:

Քարկոփի վանքը 1254-1272 թվականներին նորոգվում է Սմբատ Օրբելյան իշխանի կողմից, որի մահից հետո, նրա եղբայր Տարսայիճ իշխանը այն ժառանգություն է տալիս իր որդուն՝ պատմագիր Ստեփաննոս Օրբելյան Եպիսկոպոսին: Վերջինս էլ 1297 թվականին Քարկոփը նվիրում է Նորավանքին: Վանքից 300մ դեպի հարավ-արևելք գեղատեսիլ գոգավորության մեջ, սառնորակ աղբյուրների հարևանությամբ, 1271 թվականին կանգնեցվել է երկաստիճան պատվանդանով Խաչքար, ի պատիվ Ստեփաննոս Օրբելյանի Խաչիկ գյուղ կատարած այցելության: Վանքի շրջակայքում նշմարվում են 10-15-րդ դարերի հին բնակատեղիի հետքեր, իսկ մոտակա բլրի վրա, դեպի հյուսիս, կա դամբարանադաշտ:

Գյուղից 500մ հարավ-արևելք գտնվում է Հին գյուղատեղին, գյուղի կենտրոնում գտնվում է Ս. Աստվածածին եկեղեցին, որ կառուցվել է 1681 թվականին, վերակառուցվել՝ 1888 թվականին: Խաչիկ գյուղում 1870 թվականին դպրոց է հիմնադրվել՝ Երևանի բնակիչ և Խաչիկում մեծ հողատեր Ստեփանոս Եղիազարյանի հորդորով: Նույն թվականին կառուցվել է դպրոցի շենքը, որը կարող էր տեղավորել 60 աշակերտ:

ՀՀ կառավարության կողմից 2002 թվականին հաստատվել է Վայոց ձորի մարզի Խաչիկ գյուղի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկը, որում ներառված է 26 հուշարձան: